

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БАС ПРОКУРАТУРАСЫ

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БАС ПРОКУРАТУРАСЫНЫҢ
ЖАНЫНДАҒЫ ҚҰҚЫҚ ҚОРҒАУ ОРГАНДАРЫ АКАДЕМИЯСЫ**

**МЕМЛЕКЕТТІК САТЫП АЛУ САЛАСЫНДА ТЕКСЕРУЛЕР МЕН
ТАЛДАУЛАР ЖҮРГІЗУ**

ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

ҚОСШЫ қ. 2024

УДК 378.147:343.195.3
ББК 74.58:67.72

Рецензенттер:

М.С.Орақбаев – Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Қоғамдық мүдделерді қорғау қызметі бастығы орынбасарының міндетін атқарушы

А.Қ.Рахметоллов - Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясы Жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру институты Жалпы заң пәндері кафедрасының оқытушысы, философия докторы (PhD)

Авторлар (құрастушылар):

А.М. Бекмуханов - Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының Кәсіби оқыту институтының Прокурорлық қадағалау кафедрасының аға оқытушысы.

Л.С. Шаншарбаева - Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының Кәсіби оқыту институтының Прокурорлық қадағалау кафедрасының доценті.

Әдістемелік ұсынымдарда Мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы сақтау саласында талдау жүргізудің қадамдық алгоритмі ұсынылады.

Әдістемелік ұсынымдар мемлекеттік сатып алу саласындағы талдауларды немесе тексерулерді жүзеге асыру шеңберінде Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының түлектері/тыңдаушыларының пайдалануы үшін әзірленді.

Бұл әдістемелік ұсынымдарды оқу процесінде Құқық қорғау органдары академиясының Кәсіптік оқыту институтының профессорлық-оқытушылық құрамы бір мезгілде пайдалана алады.

Әдістемелік ұсынымдар Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Қоғамдық мүдделерді қорғау қызметінің қызметкерлерімен бірлесіп жасалды.

УДК 378.147:343.195.3
ББК 74.58:67.72

Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының Оқу-әдістемелік кеңесінің шешімімен (2023 жылғы 26 желтоқсандағы №6 хаттамасы) жариялауға ұсынылды

ISBN 978-601-81094-4-7

© Л.С. Шаншарбаева, А.М. Бекмуханов 2024
© ҚР Бас прокуратурасының жанындағы
Құқық қорғау органдары академиясы, 2024

МАЗМҰНЫ

1.	Кіріспе.....	4
2.	Ағымдағы жылдың жай-күйін талдау.....	6
3.	Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру тәсілдері.....	7
4.	Мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізімі.....	10
5.	Өтініштерді талдау.....	12
6.	Прокурордың әрекеттерінің алгоритмі	14
7.	Қорытынды	20
8.	Қолданылған әдебиеттер тізімі.....	22
9.	Қосымша.....	24

Қысқартылған сөздер

№	Қысқартылғандар	Атауы
1.	ІМАК	Ішкі мемлекеттік аудит комитеті
2.	ІМАД	Ішкі мемлекеттік аудит департаменті
3.	ТЖҚ	Тауарлар, жұмыстар, қызметтер
4.	АЕК	Айлық есептік көрсеткіш
5.	ЖҚТ	Мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылар тізілімі
6.	СДТТБТ	Сотқа дейінгі тергеп-тексерулердің бірыңғай тізілімі
7.	АЕК	Ақпаратты есепке алу кітабы
8.	ЭЦҚ	Электрондық цифрлық қолтаңба
9.	ТБЖ	Тәуекелдерді басқару жүйесі

КІРІСПЕ

Мемлекеттік сатып алу (бұдан әрі - мем сатып алу) ¹- Қазақстан Республикасының резидент еместеріне қызмет көрсетуге байланысты халықаралық әуежайлардың кірістерін қоспағанда, тапсырыс берушілердің тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді бюджет қаражаты, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес білім беру инфрақұрылымын қолдау қорынан бөлінген ақша және (немесе) өз табыстары есебінен толық немесе ішінара сатып алуы.

Жыл сайын мемлекеттік сатып алуға ел бюджетінің төрттен бірінен астамы жұмсалады.

Мемлекеттік сатып алу жүйесі мемлекетке бизнесті реттеуге белсенді қатысуға, жалпы экономикаға әсер етуге, оның кейбір секторларының дамуын ынталандыруға, тауарлар мен қызметтерді әлеуетті жеткізушілер арасында салауатты бәсекелестікті қолдауға мүмкіндік береді.

Осылайша, ол мемлекет экономикасын басқарудың тиімді құралдарының бірі болып табылады.

Бизнес өкілдері үшін мемлекеттік сатып алу жүйесі өзінің сенімділігі мен тұрақтылығына байланысты экономикалық қызметтің ең қолайлы саласы болып табылады, себебі жасалатын мәмілелер тараптарының бірі мемлекет болып табылады. Дәл осы жағдай осы бағытта сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің болуын анықтайды.

Мемлекеттік сатып алу секторындағы сыбайлас жемқорлық көріністерінің қауіптілігі тек мемлекеттік қаражатты ұрлауда ғана емес.

Экономикаға Мемлекеттік ықпал етуді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін осындай маңызды секторды сыбайлас жемқорлықпен жеңу мемлекеттік сатып алу жүйесін бұзып қана қоймай, оны тұтастай алғанда мемлекеттік экономиканың өзіне зиян келтіруі мүмкін.

Сондықтан уәкілетті органдар атынан мемлекеттің міндеті мемлекеттік сатып алулардың ашықтығы мен ашықтығын, адал бәсекелестікті қамтамасыз ету, әлеуетті өнім берушілерге оларға қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық көріністерін барынша азайту болып табылады.

Қазіргі уақытта бұл міндеттерге қол жеткізілген жоқ. Осы сала бойынша прокуратура органдары көптеген заң бұзушылықтарды анықтап жатады.

Осы әдістемелік ұсыныстардың өзектілігі прокурорлық тексерулерді көрсетілген саладағы заңдылықтың жай-күйін талдаумен қатар сүйемелдеу қажеттілігімен көрінеді.

¹ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы мемлекетке тиесілі мемлекеттік органдар, мемлекеттік мекемелер, сондай-ақ мемлекеттік кәсіпорындар, заңды тұлғалар және олармен үлестес заңды тұлғалар:

- Ұлттық басқарушы холдингтер, ұлттық холдингтер, ұлттық басқарушы компаниялар, ұлттық компаниялар және олармен үлестес заңды тұлғалар;

- Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі, оның ведомстволары, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің құрылымына кіретін ұйымдар және дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі немесе оның сенімгерлік басқаруындағы заңды тұлғалар және олармен үлестес заңды тұлғалар;

- мүліктік кешендер ретіндегі мемлекеттік кәсіпорындар, дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы мемлекетке тиесілі заңды тұлғалар және кейіннен сатып алу құқығымен жеке немесе мемлекеттік емес заңды тұлғаларға сенімгерлік басқаруға берілген олармен үлестес заңды тұлғалар.

Мысалы, халықтың әлеуметтік осал топтарының құқықтарын қорғау бөлігінде заңнаманың қолданылуын тексеру алдында сатып алынатын жеке техникалық оңалту құралдарының көлемін және т. б. анықтау үшін тиісті талдау жүргізілуі тиіс.

Айта кету керек, Мемлекет басшысы 2023 жылғы 1 қыркүйектегі «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» атты Қазақстан халқына Жолдауында ағымдағы жүйенің проблемаларын жою үшін мемлекеттік сатып алудың сапалы жаңа жүйесін енгізуді тапсырған яғни: ұзақ мерзімдер, шексіз шағымдар, ашықтықтың жеткіліксіздігін атап өтті.

Үкімет жаңа заң жобасын дайындады². Ол бюджет қаражатын ұтымды және есепті пайдалануға ықпал етуді қамтиды.

Жаңа жүйе отандық кәсіпкерлікті одан әрі қолдауды қамтамасыз етуі тиіс және ең бастысы – бюджеттік қаржыландырудың көмегімен өзекті мәселелерді жедел шешу.

Үкіметке сатып алу процесін оңайлату және қысқарту, сондай-ақ бағадан сапа басымдығы қағидатын қамтамасыз ету жүктелген.

Мемлекеттік сатып алуларға алғаш рет «кілтпен» құрылыс құралдары енгізілетін болады. Транспаренттілік шағымдарды қараудың және қоғамдық мониторинг институтын енгізудің жаңа тетігі есебінен қамтамасыз етілуі тиіс. Нәтижесінде үш жыл ішінде реттелетін сатып алулардағы қазақстандық қамту үлесі кемінде 60% - дан асуы тиіс.

² «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2023 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауы

АҒЫМДАҒЫ ЖЫЛДЫҢ ЖАЙ-КҮЙІН ТАЛДАУ

Жыл сайын ел бюджетінің төрттен бірінен астамы сыбайлас жемқорлық көріністеріне және түрлі ұрлықтарға барынша бейім мемлекеттік сатып алу саласында жұмсалады.

Мемлекеттік сатып алуға бөлінетін қаражат мөлшерінің ұлғаюы байқалады.

2015 жылы Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік сатып алу туралы» 4-ші Заңын (бұдан әрі – Заң) қабылдаудың мақсаты ақшаны оңтайлы және тиімді жұмсауды қамтамасыз ету, әлеуетті өнім берушілерге тең мүмкіндіктер беру, әлеуетті өнім берушілер арасында адал бәсекелестік, Мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен ашықтығын қамтамасыз ету, отандық өндірушілерге қолдау көрсету және сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу болып табылады.

Қабылданғаннан кейін заң 40-тан астам рет өзгертіліп, толықтырылды.

Алайда мақсатқа қол жеткізілмеді, мемлекеттік сатып алулар бәсекелестік емес тәсілмен жүзеге асырылуда.

2023 жылдың 10 айында мемлекеттік органдар бір көзден 3,3 трлн теңге сомасында сатып алуды жүзеге асырды.

Қабылданған шараларға қарамастан, жылдан жылға бұзушылықтар барлық кезеңдерде, жоспарлаудан бастап орындалған жұмыстарды, жеткізілген тауарлар мен көрсетілген қызметтерді қабылдағанға дейін қайталанатын және рұқсат етіледі.

Прокуратура органдарымен 2023 жылдың 9 айында 667 тексеру және талдау жүргізді, оның барысында 1 309 бұзушылық анықталып, 875 қадағалау актісі енгізілді, жауапкершіліктің әртүрлі түрлеріне 2 306 адам тартылды, мемлекет кірісіне 3,9 млрд теңге өндірілді.

2022 жылы 825 тексеру және талдау жүргізілді, 1420 бұзушылық анықталды, 2021 жылы 658 тексеру және 1348 бұзушылыққа талдау жүргізілді, 2020 жылы 832 тексеру және талдау жүргізілді 1518 бұзушылық анықталды.

Статистика көрсеткендей, жағдай түбегейлі өзгермейді, мемлекеттік сатып алу саласындағы бұзушылықтарға жол беріледі.

Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, мемлекеттік сатып алу goszakur.gov.kz веб-порталда жүзеге асырылады.

Мемлекеттік сатып алу Веб-порталы - бұл электрондық мемлекеттік сатып алудың электрондық қызметтеріне бірыңғай қолжетімділік нүктесін ұсынатын мемлекеттік ақпараттық жүйе.

Мемлекеттік сатып алу Веб-порталы келесідей функционалдықты қамтамасыз етеді:

- процеске қатысушыларды тіркеу;
- мемлекеттік сатып алуды жоспарлау;
- электрондық мемлекеттік сатып алуды жүргізу, оның ішінде тапсырыс беруші мен әлеуетті өнім беруші арасында электрондық құжаттармен алмасу;
- жоспарланған, өткізілетін және жүзеге асырылған мемлекеттік сатып алу туралы ақпарат беру;
- мемлекеттік сатып алу тізіліміне енгізілетін мәліметтерді ұсыну және жариялау;
- статистика мен есептілікті қалыптастыру;
- өткізілген мемлекеттік сатып алулар туралы ақпарат жинау;
- түсіндірмелерді және нормативтік-анықтамалық ақпаратты жариялау қамтамасыз етеді.

МЕМЛЕКЕТТІК САТЫП АЛУДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘСІЛДЕРІ

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру тәсілдері:

- 1) конкурс;
- 2) аукцион;
- 3) баға ұсыныстарын сұрату;
- 4) бір көзден алу;
- 5) тауар биржалары;
- 6) электрондық дүкен.

Конкурс түрлері:

- 1) ашық конкурс;
- 2) екі кезеңдік рәсімдер пайдаланылатын конкурс;
- 3) алдын ала біліктілікті іріктеу арқылы өткізілетін конкурс;
- 4) негіздемелік келісімдер пайдаланылатын конкурс;
- 5) рейтингтік-балдық жүйе пайдаланылатын конкурс;
- 6) сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің өмірлік циклі құнының есептемесі пайдаланылатын конкурс.

Заңнамамен тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің (бұдан әрі - ТЖҚ) әрбір санатын сатып алу үшін қолданылатын конкурстың түрі айқындалған.

Мемлекеттік сатып алудың **екі кезеңдік рәсімдерді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын** ТЖҚ тізбесі Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары – Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2019 жылғы 28 ақпандағы № 156 бұйрығымен бекітілген.

Ландшафтық дизайн, аумақтарды сәндік көгалдандыру, аумақтарды абаттандыру бойынша жобалау-іздірету жұмыстарын, су-энергия үнемдеу және нысанды киім-кешек әзірлеу бөлігінде техникалық жабдықтарды жаңғырту жөніндегі жұмыстарды сатып алу екі кезеңдік рәсімдерді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылады.

Мемлекеттік сатып алу **алдын ала біліктілік іріктеумен конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын** ТЖҚ тізбесі Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары - Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2019 жылғы 31 мамырдағы № 521 бұйрығымен бекітілген.

Сенімді бағдарламалық қамтамасыз ету және электрондық өнеркәсіп өнімдерінің тізіліміне енгізілген бағдарламалық қамтамасыз ету және электрондық өнеркәсіп өнімдері санаттарына (ақпараттандыру объектілерінің сыныптауышына сәйкес) жататын тауарлар және осы тауарларды уақытша пайдалану жөніндегі ақпараттық-коммуникациялық қызметтер алдын ала біліктілік іріктеумен конкурс тәсілімен сатып алынады.

Мемлекеттік сатып алу **негіздемелік келісімді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын** ТЖҚ тізбесі Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2022 жылғы 17 қаңтардағы № 44 бұйрығымен бекітілген.

Тіркелген телефон байланысы, ұялы байланыс және интернетке қол жеткізу қызметтері, бензин (АИ-92, АИ-95, АИ-98), дизель отыны (жазғы, қысқы, арктикалық) негіздемелік келісімді пайдалана отырып, сатып алу тәсілімен сатып алынады.

Мемлекеттік сатып алу **рейтингтік-балдық жүйені пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын** тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2022 жылғы 18 қаңтардағы № 46 бұйрығымен бекітілген.

Құрылыс-монтаж жұмыстарын, жобалау жөніндегі жұмыстарды, сондай-ақ техникалық қадағалау және (немесе) жобаларды басқару жөніндегі инжинирингтік қызметтерді сатып алу рейтингтік-балдық жүйені пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылады.

Мемлекеттік сатып алу **сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің өмірлік циклінің құнын есептеуді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын** ТЖҚ тізбесі Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Қаржы министрінің 2022 жылғы 28 қарашадағы № 1203 бұйрығымен бекітілген.

Көпфункционалды құрылғыларды, принтерлерді сатып алу өмірлік циклдің құнын есептеуді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылады.

Сондай-ақ, Қазақстан Республикасы Премьер – Министрінің бірінші орынбасары-Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2019 жылғы 29 шілдедегі № 798 бұйрығымен мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру тәсілін уәкілетті орган айқындайтын ТЖҚ тізбесі бекітілді.

Басқа жағдайларда ашық конкурс түрінде өткізіледі.

Аукцион

Аукцион тәсілімен мемлекеттік сатып алу нақты уақыт режимінде мемлекеттік сатып алу веб-порталында жүзеге асырылады.

Аукцион бір лотқа өткізіледі, бұл ретте тауар аукционның мәні болып табылады.

Аукцион тәсілімен мемлекеттік сатып алу мынадай ретпен жүзеге асырылады:

1. бірінші кезеңде аукцион өткізіледі;
2. екінші кезеңде аукциондық комиссия аукционға қатысуға өтінімдерді олардың біліктілік талаптарына және аукциондық құжаттама талаптарына сәйкестігі тұрғысынан қарайды.

Аукцион қатысушының аукцион қадамындағы ең төменгі бастапқы бағасынан бастап ағымдағы баға ұсынысын төмендету арқылы өткізіледі.

Аукцион қадамы тауарды сатып алу үшін аукционға қатысушының ең төменгі бастапқы бағасының 0,5% - дан 5% - на дейін құрайды.

Мемлекеттік сатып алу қорытындылары туралы хаттама мемлекеттік сатып алу веб-порталымен автоматты түрде қалыптастырылады және орналастырылады.

Баға ұсыныстарын сұрату

Баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алу, егер осындай біртекті тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің жылдық көлемі құндық мәнде **8000 АЕК**-тен аспайтын болса, біртекті тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге жүргізіледі. Бұл жағдайда баға шешуші шарт болып табылады.

Электрондық дүкен

Электрондық дүкен арқылы мемлекеттік сатып алу жалпы құны **4000 АЕК**-тен аспайтын біртекті тауарларға жүргізіледі.

Тауар биржалары

Тауар биржалары арқылы тауарларды мемлекеттік сатып алу Қазақстан Республикасының тауар биржалары туралы заңнамасына сәйкес биржалық тауарлардың тізбесі бойынша қосарланған қарсы аукцион режимінде жүзеге асырылады.

Егер биржалық тауарлар тізбесіне енгізілген тауарларды мемлекеттік сатып алудың жылдық көлемі биржалық тауарлар тізбесінде көзделген партияның ең төменгі мөлшерінен аспаса, тапсырыс беруші тауарларды мемлекеттік сатып алуды жүзеге асырудың өзге тәсілін таңдауға құқылы.

Биржалық тауарлардың тізбесі Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 6 мамырдағы № 638 қаулысымен және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 26 ақпандағы № 142 бұйрығымен бекітілген.

Мұнай және мұнай өнімдері (шикі мұнай, бензин, реактивті қозғалтқыштарға арналған отын, газойли, мазут), сұйытылған және табиғи газ, түсті металдар,

бағалы металдар, темірден немесе легирленбеген болаттан жасалған прокат, бидай, арпа, күріш, қант, мақта және ірі қара малдың терілері тауар биржаларында сатылатын тауарларға және т. б.

Бір көзден

Өткізілмеген мемлекеттік сатып алу бойынша бір көзден алу тәсілімен мемлекеттік сатып алу, егер:

- 1) конкурс (аукцион) тәсілімен олар өткізілмеді деп танылса;
- 2) баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен олар өтпеді деп танылғанда.

Мемлекеттік сатып алу туралы шартты тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен мемлекеттік сатып алу **45 жағдайда көзделген** (Заңның 39-бабы).

Мысалы, табиғи монополиялар қызметтерін, зияткерлік меншік объектілерін, ТЖ жою үшін қажетті қызметтерді, материалдық құндылықтарды сақтау жөніндегі қызметтерді, халықаралық рейтингтік агенттіктердің қызметтерін, мамандандырылған кітапханалардың қызметтерін, мемлекеттік сыйақылар дайындау жөніндегі қызметтерді, шетелде даярлау жөніндегі қызметтерді, Шетелдегі азаматтарды емдеу жөніндегі қызметтерді, адвокаттардың қызметтерін, баспа басылымдарын, консультативтік және заңгерлік авиациялық техниканы, мәдени құндылықтар болып табылатын тауарларды, күнделікті және апта сайынғы қажеттілікті жөндеу бойынша сауда-саттықта өткізілетін мүлікті сатып алу, көрсетілетін қызметтер, авторлық қадағалау қызметтері бір көзден жүзеге асырылады.

Конкурс не аукцион тәсілімен мемлекеттік сатып алу қорытындылары шығарылғанға және мемлекеттік сатып алу туралы шарт күшіне енгенге дейінгі кезеңге күнделікті және (немесе) апта сайынғы қажеттілік тауарларының, жұмыстарының, көрсетілетін қызметтерінің тізбесі ҚР Қаржы министрінің 2015 жылғы 23 желтоқсандағы №677 бұйрығымен бекітілген.

Заңның 39-бабы 3-тармағының 42-тармақшасын қоспағанда, жекелеген тапсырыс берушілер үшін 3000 АЕК-ке дейінгі шекті сома шектелмейді.

МЕМЛЕКЕТТІК САТЫП АЛУҒА ЖОСЫҚСЫЗ ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ТІЗІЛІМІ

(бұдан әрі - ЖҚТ)

Заң шығарушының ЖҚТ құру мақсаты тапсырыс берушілердің мүдделерін қорғау, сатып алу процесінде ашықтық пен әділдікті қамтамасыз ету болып табылады.

ЖҚТ әлеуетті өнім берушілер мен өнім берушілердің шарттық міндеттемелерді тиісінше орындауы үшін ықпалдың пәрменді құралы болып табылады.

ЖҚТ әлеуетті өнім берушілердің/өнім берушілердің тізбесін білдіреді:

- құжаттар бойынша анық емес ақпарат;
- мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасудан жалтарған;
- мемлекеттік сатып алу туралы шарттар бойынша өз міндеттемелерін орындамаған не тиісті түрде орындамаған.

Мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізілімі қалыптастырылады:

- заңды күшіне енген соттардың шешімдері негізінде (жалған ақпарат берген немесе Мемлекеттік сатып алу туралы шартты орындамаған/тиісінше орындамаған кезде);

- уәкілетті органның шешімдері (Мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасудан жалтарған кезде).

Мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушы, мемлекеттік сатып алудың бірыңғай ұйымдастырушысы, Тапсырыс беруші не уәкілетті орган әлеуетті өнім берушінің немесе өнім берушінің Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасын бұзу фактісін анықтаған кезде осындай әлеуетті өнім берушіні немесе өнім берушіні мемлекеттік сатып алудың жосықсыз қатысушысы деп тану туралы сотқа талап-арызбен жүгінуге міндетті.

Мерзімдері:

➤ **тапсырыс берушілер күнтізбелік 30 күн ішінде мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушы деп тану туралы сотқа талап қоюға міндетті;**

➤ мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасудан жалтарған күннен бастап **3 жұмыс күні ішінде** Тапсырыс беруші веб-портал арқылы уәкілетті органға осындай әлеуетті өнім беруші туралы мәліметтерді ұсынады.

Бұл мерзімдер бұлтартпау болып табылады, олардың аяқталуы әлеуетті өнім берушіні мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушы деп тану туралы өтінішті қанағаттандырудан бас тартуға негіз болып табылады³.

Мемлекеттік сатып алу туралы шарт орындалмаған/тиісінше орындалмаған жағдайда өнім беруші мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізіліміне төмендегі шарттар сақталған кезде енгізілмеуі мүмкін:

1. өнім берушінің тұрақсыздық айыбын төлеуі (айыппұл, өсімпұл);
2. шарттық міндеттемелерді толық орындаған;
3. тапсырыс берушіге келтірілген залал/зиянның болмауы.

Мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылар тізіліміне енгізілген өнім берушілер **24 ай ішінде мемлекеттік сатып алуға қатысуға жіберілмейді.**

Мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізілімі сайтта орналастырылған goszakur.gov.kz тізілімдер қойындысында.

Сайт мәліметтері бойынша goszakur.gov.kz **167 056 адам** жосықсыз қатысушылар тізіліміне енгізілгендер:

- дәйексіз ақпарат беру-1 219 (0,79%);
- мемлекеттік сатып алу туралы Заңның 6-бабының талаптарын бұзу - 1 052 (0,68 %);
- мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасудан жалтару - 30 100 (19,52%);
- шарттың орындалуын қамтамасыз етуді уақтылы енгізбеу - 31 447 (20,4%);

³ «Соттардың мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 21 сәуірдегі № 4 Нормативтік қаулысы

– шартты орындамау не тиісінше орындамау-90 414 (58,6%).

Сайт статистикасы жосықсыз қатысушылар тізіліміне енгізу үшін негіздердің 58%-ы шарттың орындалмауы немесе тиісінше орындалмауы болып табылатынын көрсетеді.

Тиісінше мемлекеттік сатып алу саласында талдаулар/тексерулер жүргізу шеңберінде шарттардың тиісті орындалуын тексеру қажет.

Тексеру шеңберінде тапсырыс берушіден жалған ақпарат берген, мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасудан жалтарған, Мемлекеттік сатып алу туралы шартты орындамаған/тиісінше орындамаған тұлғалар туралы мәліметтерді сұрату.

Сонымен бірге міндеттемелерді орындау мерзімдері мен шарттардың сомалары ұлғайтылған мемлекеттік сатып алу туралы шарттарға жасалған қосымша келісімдерді талдау қажет. Заңның 45-бабында мемлекеттік сатып алу туралы шарттың жобасына не мемлекеттік сатып алу туралы жасалған шартқа өзгерістер енгізудің толық негіздері белгіленген.

Жеткізушілермен хат алмасуға (кеңсе арқылы), орындалған қызметтердің/жұмыстардың және жеткізілген тауарлардың сапасы бойынша сотқа дейінгі талаптардың болуына назар аудару. Жіберілген шағымдар болған және өнім берушіні мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізіліміне енгізу жөніндегі жұмыс болмаған кезде кемшіліктердің нақты жойылуын тексеру.

Тапсырыс берушінің әлеуетті өнім берушілерді немесе өнім берушілерді мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылар деп тану туралы талаппен сотқа жүгінбегені немесе уақтылы жүгінбегені үшін Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің (бұдан әрі - ӘҚБтК) 207-бабының 10-бөлігі бойынша жауаптылық көзделген.

ӘҚБтК-нің 207-бабы бойынша Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарау Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі органдарының құзыретіне жатқызылды.

Өнім берушілерді/әлеуетті өнім берушілерді мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізіліміне енгізу жөнінде шаралар қолданбау фактілері мемлекеттік сатып алулар жеке болып табылмайды, керісінше кең таралған болып табылады. Мемлекеттік сатып алу саласында мамандарды тиісінше даярламау мүмкіндігін қоспағанда, біз тапсырыс берушілердің кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыруда жекелеген шаруашылық жүргізуші субъектілерге заңсыз артықшылық беру нұсқасына көбірек сүйенеміз.

ӨТІНІШТЕРДІ ТАЛДАУ

Мемлекеттік сатып алу саласындағы заңнаманың бұзылғанын куәландыратын негізгі индикаторлар кәсіпкерлердің шағымдары болып табылады.

Заңның 47-бабына сәйкес әлеуетті өнім беруші тапсырыс берушінің, мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушының, мемлекеттік сатып алуды бірыңғай ұйымдастырушының, комиссиялардың, сарапшының, мемлекеттік сатып алу саласындағы бірыңғай оператордың әрекеттеріне (әрекетсіздігіне),

шешімдеріне хаттама орналастырылған күннен бастап 5 жұмыс күнінен кешіктірмей шағымдануға құқылы.

Іс-әрекеттерге (әрекетсіздікке) шағым жасалған жағдайда, мемлекеттік сатып алу туралы шартты жасасу мерзімі шағымды қарау мерзімі аяқталғанға дейін тоқтатыла тұрады.

Әлеуетті өнім берушінің шағымы уәкілетті органға ЭЦҚ пайдалана отырып, мемлекеттік сатып алу веб-порталы арқылы берілуі мүмкін.

Шағым 10 жұмыс күні ішінде қаралады.

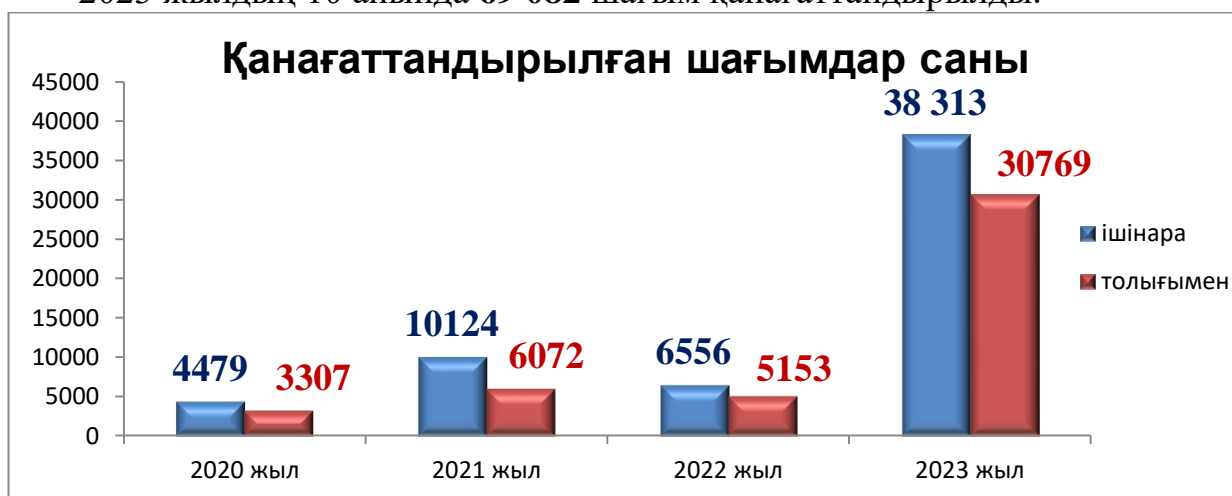
«Шағымдар» бөлімінің статистикасы мемлекеттік сатып алу веб-порталының «Тізілімдер» қойындысы goszakup.gov.kz 2023 жылдың 10 айында сайтқа келіп түскен шағымдардың саны өскенін айғақтайды.

2023 жылдың 10 айы бойынша шағымдардың өсуі 2022 жылмен салыстырып қарағанда 514% құрады.

Нәтижесінде әлеуетті жеткізушілердің ішінара және (немесе) толық қанағаттандырылған шағымдарының саны артты.

2023 жылдың 10 айында **69 082** шағым қанағаттандырылды.

Тапсырыс берушінің, Мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушының, мемлекеттік сатып алуды бірыңғай ұйымдастырушының, комиссиялардың, сарапшының, Мемлекеттік сатып алу саласындағы бірыңғай оператордың әрекеттеріне (әрекетсіздігіне), шешімдеріне 2023 жылдың 10 айында әлеуетті өнім берушілер/өнім берушілер шағымдану себептері:

- конкурсқа қатысуға заңсыз қол жеткізу – 61 527 шағым;
- шартты жеңілдіктерді қолдану – 53 527 шағым;
- өтінімді қабылдамау – 39 636 шағым;
- артық/негізсіз талаптар – 5 182 шағым;
- сатып алуға қатысуға заңсыз рұқсат беру – 675 шағым;
- лоттарға бөлу – 312 шағым.

Сайт статистикасына сәйкес, шағымдардың 70% - конкурс Конкурсқа қатысуға заңсыз қол жеткізуге (38%) және шартты жеңілдіктерді (33%) қолдануға түсетінін көрсетеді.

Процестердің көп бөлігі мемлекеттік сатып алу сайтымен автоматтандырылған, сондықтан талдау/тексеру кезінде іріктеу процестеріне көп көңіл бөлу қажет.

Талдау/тексеру жүргізу кезінде мемлекеттік сатып алу веб-порталында келіп түскен шағымдарды зерделеу қажет - goszakup.gov.kz тексерілетін мемлекеттік органның іс-әрекеттеріне шағымдануға қатысты.

ПРОКУРОРДЫҢ ӘРЕКЕТТЕРІНІҢ АЛГОРИТМІ

Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Қоғамдық мүдделерді қорғау қызметі мемлекеттік сатып алу саласында талдаулар мен тексерулер жүргізу кезінде төмендегі қадамдық іс-қимыл алгоритмін ұсынады.

Бірінші қадам.

Мемлекеттік сатып алу саласындағы заңдылықтың жай-күйін бағалау:

- Мемлекеттік сатып алу порталын, сондай-ақ «Мемлекеттік сатып алуды өткізу кезінде жиі жол берілетін бұзушылықтар (анықтамалық бөлім)» қосымша бетін зерделеу;

- мемлекеттік аудит органдарының атына жіберілген өтініштерді талдау («шағымдар» бөлімі мемлекеттік сатып алу веб-порталының «Тізілімдер» қойындысы - goszakup.gov.kz) және прокуратура («Қадағалау» АЖ), сондай-ақ мемлекеттік органдар мен өзге де ұйымдардың мәліметтері;

- бұқаралық ақпарат құралдарының мониторингі (интернет-ресурстар, баспа басылымдары, хабарландырулар және т. б.);

- мемлекеттік аудит органдарының талап - арыздары бойынша сот шешімдерін зерделеу және олардың әрекеттеріне шағымдануға байланысты (Бас прокуратура порталында «сот істерін іздеу» сервисі). Енгізілген талап-арыздар бойынша Ішкі мемлекеттік аудит департаментіне (бұдан әрі-ІМАД) ұстанымын, сондай-ақ талап-арыз талаптарының негізділігін бағалау. Соттардың ІМАД әрекеттеріне шағымдану жөніндегі талаптарды қанағаттандырған кезде, кінәлі адамдарға қандай шаралар қолданылғанын анықтау қажет. Сондай-ақ олардың себептерін анықтай отырып, ІМАД бастамасы бойынша соттар қайтарған талаптардың болуына назар аудару;

- лауазымды адамдардың заңсыз әрекеттерінен мемлекетке келтірілген залал анықталған қылмыстық істер бойынша тергеу-сот практикасын талдау (бюджет қаражатын аса ірі мөлшерде жымқыру фактілері бойынша СДТТБТ-нен іс материалдарын зерделеп, көрсетілген кезеңде осы мәселе бойынша ІМАД тарапынан тексерулер жүргізілгенін анықтаңыз). ІМАД қызметкерлері бұзушылықтарды анықтамаған немесе елеусіз кемшіліктерді анықтаған жағдайда, олардың

тарапынан мұндай әрекетсіздік пен немқұрайлықтың себептерін анықтаңыз. Осы бұзушылықтарды анық жасырған кезде осы фактіні СДТТБТ-ға тіркеу туралы мәселені шешу;

- бұрын енгізілген прокурорлық қадағалау актілерін зерделеу (Бас прокуратура порталы «АПР» қосымша беті);

- бекітілген Мемлекеттік сатып алу жоспарын зерделеу (Мемлекеттік сатып алу веб-порталынан жүктеу - goszakup.gov.kz);

- мемлекеттік сатып алуды өткізу туралы хабарландырулардың мониторингі («лоттарды іздеу», «хабарландыруларды іздеу» бөлімдері мемлекеттік сатып алу веб-порталының «сатып алу» қойындысы) және шарттарымен («шарттар тізілімі» бөлімі мемлекеттік сатып алу веб-порталының «Тізілімдер» қойындысы) конкурстық құжаттаманы және конкурстық өтінімдерді зерделеу.

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ:

- мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспары уақтылы бекітілді ме (бюджет, қаржыландыру жоспары бекітілген күннен бастап 10 жұмыс күні ішінде);

- мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспарын зерделеу кезінде тауарларға, жұмыстарға және лоттарға бөлу жүзеге асырылғанын тексеру;

- баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен сатып алуды жүргізу мақсатында тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың жылдық көлемін ұсақтау жүзеге асырылып жатқандығы жөніндегі мәселені;

- сатып алу рәсімін өткізбестен шарттар жасасу жүзеге асырылғандығын;

- сатып алуды жүзеге асыру әдісін таңдаудың заңдылығы. Көбінесе бәсекелестікті болдырмау үшін тікелей сатып алу заңсыз болып табылады. Мысалы, Нұр-Сұлтан қаласының Қоғамдық даму істері басқармасы жаңа туған нәрестелерге арналған жиынтықтарды 160,7 млн теңгеге зияткерлік меншік объектісі ретінде сатып алған және «Алматы метро құрылыс» АҚ 556 млн теңгеге зияткерлік меншік объектісі ретінде темірбетон төсектерін сатып алған. Екі жағдайда да тапсырыс берушілер бұл тауарларды конкурс ұйымдастыру арқылы сатып алуы керек еді;

- конкурс түрін таңдаудың заңдылығы. Мәселен, Қаржы министрінің 18.01.2022 жылғы №46 бұйрығымен құрылыс-монтаждау жұмыстары мен жобалау рейтингтік-балдық жүйені пайдалана отырып жүзеге асырылатын сатып алу тізбесіне енгізілген. Анықтама: мұндай конкурс кезінде комиссия құрылмайды, веб-портал баға ұсыныстарын және оларға әсер ететін өлшемшарттарды салыстырады, қорытындылар туралы хаттама қалыптастырады.

Алайда барлық ұйымдастырушылар мен тапсырыс берушілер мұны орындай бермейді. Мысалы, Түркістан облысының әкімдігі жалпы сомасы 7 млрд теңгеден асатын ҚМЖ сатып алуды ашық конкурс арқылы өткізуді негізсіз жоспарлаған болатын. Прокуратураның наразылығы бойынша жұмыстарды сатып алу тәсілі рейтингтік-балдық жүйені пайдалана отырып, Конкурсқа өзгертілді;

- мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспарында жобалау-сметалық құжаттамасы бар жұмыстарды сатып алуды жүзеге асыру кезінде алдын ала төлем 30% көрсетілуі тиіс;

- жобалау-сметалық құжаттама мемлекеттік сараптамадан өтуі тиіс;
- техникалық ерекшелікте әлеуетті өнім берушілерге қойылатын жоғары талаптар белгіленбеуі тиіс;
- тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) уақтылы өндіріп алуға;
- қосымша келісімдер жасасу арқылы шарттар сомасын негізсіз ұлғайту. Мысалы, Ақмола облысында Степногорск су арнасының лауазымды тұлғалары екі жағдайда бастапқы сатып алу сомасын 5 млн теңгеден 1,5 млрд теңгеге дейін ұлғайтты;
- қосымша келісім жасасу арқылы қызмет көрсету мерзімдерін негізсіз ұлғайту;
- конкурстық құжаттамада жұмыстар мен қызметтерді көрсетудің, тауарды жеткізудің заңсыз қысылған мерзімдерін белгілеу. Мәселен, Шығыс Қазақстан облысының мемлекеттік сатып алу және коммуналдық меншік басқармасы 2 мектеп салу үшін екі апталық мерзім белгіледі, ал құрылысқа арналған жобалау-сметалық құжаттамада 6 айдан 8 айға дейінгі мерзім көзделген;
- мүгедектігі бар адамдардың қоғамдық бірлестіктерінен және (немесе) мүгедектігі бар адамдардың қоғамдық бірлестіктері құрған ұйымдардан сатып алынатын ТЖҚ тізбесі Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі-Премьер-Министр орынбасарының 2023 жылғы 20 маусымдағы №225 бұйрығымен бекітілген.

Бекітілген тізбеге сәйкес ТЖҚ міндетті түрде мүгедектігі бар адамдардың қоғамдық бірлестіктерінен және (немесе) мүгедектігі бар адамдардың қоғамдық бірлестіктері құрған ұйымдардан сатып алынуы тиіс;

- сараптама комиссиясын не сарапшыны тарту қажет тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2022 жылғы 20 қаңтардағы №60 бұйрығымен бекітілген.

Серверді, телекоммуникация құралдарын және олардың құрамдас бөліктерін, жұмыс станцияларын, дербес компьютерлерді, моноблоктарды, мониторларды, экрандарды, процессорларды, ноутбуктерді, көпфункционалды құрылғыларды, принтерлерді, сканерлерді, лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуді, аппараттық-бағдарламалық кешендерді (2023 жылға жиырма мың еселенген АЕК - 69 млн теңгеден асқан кезде) сатып алуды жүзеге асыру кезінде міндетті түрде сарапшыны немесе сараптау комиссиясын тарту қажет;

- бір қаржы жылынан артық мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасуға келесі жағдайларда жол беріледі:

қарыз/грант туралы шарт шеңберінде шарт (келісімшарт) жасасу;

бюджеттік даму бағдарламаларын іске асыру шеңберінде шарттар жасасу;

дайындаудың технологиялық мерзімінің ұзақтығы оларды келесі (кейінгі) қаржы жылында (жылдарында) жеткізуге негіз болатын активтер мен басқа да тауарларды сатып алуды көздейтін ағымдағы бюджеттік бағдарламаларды іске асыру шеңберінде шарттар жасасу, Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасында белгіленген жағдайларда бір қаржы жылынан астам мерзіммен көрсетілетін қызметтер;

іске асыру мерзімі бір қаржы жылынан асатын Үкімет резервінің қаражаты есебінен іс-шаралар өткізу шеңберінде шарттар жасасу;

автокөлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыруға, тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыруға және мерзімді мөр сатып алуға шарттар жасасу («Бюджеттің атқарылуы және оған кассалық қызмет көрсету ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2014 жылғы 4 желтоқсандағы № 540 бұйрығының 165-тармағы);

- себептерін нақтылай отырып, белгіленген мерзімде іске асырылмаған ірі жобаларды анықтау қажет. Дұрыс емес жоспарлау бюджет қаражатының негізсіз және ұтымсыз жұмсалыуына әкеледі. Мысалы, Абай облысында әкімдіктің автожолды жөндеуді жоспарлау фактісі анықталды, ол бойынша «ҚазАвтоЖол»ҰК» АҚ осындай жұмыстарды жоспарлаған болатын. Прокуратура араласқаннан кейін конкурс тоқтатылды, 294 млн теңге басқа объектілерге жіберілді.

Аталған іс-шаралар мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы бұзу белгілерін анықтау үшін жүргізіледі, атап айтқанда:

- сатып алу тәсілін заңсыз таңдау;
- конкурстық құжаттамада заңсыз талаптар белгілеу;
- тапсырыс берушінің және мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушылардың бәсекелестікті шектеуі;
- жеткізушілердің өтінімдерін негізсіз қабылдамау немесе жіберу;
- жеңімпазды заңсыз анықтау;
- тапсырыс берушілер, сатып алуды ұйымдастырушылар және мемлекеттік аудит органдары тарапынан жекелеген өнім берушілердің мүдделерін қолдау.

Алынған деректерді бағалау кезінде мемлекет пен бизнес субъектілерінің құқықтары мен мүдделерін қозғайтын жүйелі немесе өрескел бұзушылықтарға баса назар аударылады.

Екінші қадам.

Бұзушылық белгілері анықталғаннан кейін талдау жүргізіледі. Ол үшін мемлекеттік аудит органдарында талап етілетіндер:

- өтініштер бойынша және тәуекелдерді басқару жүйесінің негізінде камералдық бақылау материалдары;
- камералдық бақылау нәтижелері бойынша хабарламалар;
- тоқтатылған шығыс операциялары туралы деректер;
- жүргізілген аудиттер бойынша материалдар;
- құқық қорғау органдарына жіберілген қылмыстық құқық бұзушылық белгілері бар материалдар;
- әкімшілік істер бойынша материалдар және салынған айыппұлдарды төлеу жөніндегі деректер;
- жарияланымдар бойынша қабылданған шаралар туралы мәліметтер;
- сот шешімдері бойынша қабылданған шаралар туралы ақпарат (онда соттар мемлекеттік аудит органдарының талаптарын қанағаттандырудан бас

тартқаны не олардың әрекеттеріне шағымдану жөніндегі талаптар қанағаттандырылғандығы).

Бұл жағдайда Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 30 қарашадағы № 598 бұйрығымен бекітілген камералдық бақылауды жүргізу қағидаларын (бұдан әрі – камералдық бақылау қағидалары) басшылыққа алу қажет.

ІМАД тексерудің келесі алгоритмі ұсынылады.

1. Тәуекелдерді басқару жүйесінің (бұдан әрі – ТБЖ) өтініштері мен мәліметтерін зерделеу арқылы шешімдер қабылдау кезінде сатып алудың белгілі бір қатысушыларына жүйелі негізде ІМАД жәрдемдесетін фактілерге назар аудару қажет.

ІМАД қабылдаған шаралардан кейін сатып алуға қатысушылар жеңімпаз деп танылған фактілерге ерекше назар аудара отырып.

2. Жаңа ІМАД басшылығымен лауазымдарды ауыстыру кезінде белгілі бір компаниялар аймаққа келіп, сатып алулардың жеңімпаздары ретінде танылған фактілерді талдау қажет.

Ол үшін (мемлекеттік сатып алу порталы арқылы) осы басшы бұрын ішкі аудит жүйесінде қызмет атқарған аймақта осы конкурс жеткізушілері жеңіске жеткенін анықтау қажет.

3. Өтініштерді зерделеу кезінде өтініш берушілер сатып алуға қатысушы болуы керек (әлеуетті өнім берушінің құқықтары мен заңды мүдделерін бұзуы керек), бұл тексерулерді тағайындау үшін міндетті негіз болып табылатындығына назар аударыңыз.

4. Камералдық бақылауға жататын сатып алуларды іріктеу жүргізілетін ТБЖ негізінде ІМАД ақпаратын зерделеу. Оларды маңыздылығы мен тәуекел дәрежесіне бағалаңыз, бұл ретте камералдық бақылаумен қамтылмаған сатып алуларға назар аударыңыз, дегенмен бұл сатып алулар тәуекелге, оның ішінде жоғарыда аталған бір көзден сатып алулар бойынша белгілі бір қауіп төндіреді.

ІМАД аудиторлары жыл сайын жүздеген заңсыз конкурстар мен миллиардтаған теңгеге негізсіз шығыстарды анықтайды. Алайда тұтастай алғанда, бұл жағдайды жоғарыда айтылғандай өзгертпейді.

Мұның себебі – таңдамалы тәсіл. Кейбір жағдайларда олар бұзылуларды анықтайды, ал басқаларында олар бұған көз жұмады. Демек, сыбайлас жемқорлық тәуекелдері жоғары, бұл тәжірибемен дәлелденген.

5. Нұсқамалар мен хабарламаларды зерделеу кезінде камералдық бақылау жүргізу Қағидаларының 1 және 2-қосымшаларында көзделген тәуекел бейініне және бағыттарға сәйкес камералдық бақылау шеңберінде анықталған бұзушылықтарды жою тәсілдерінің ІМАД сақталуына назар аударуды ұмытпаңыз. Осы ұстанымның себептері мен мән-жайларын одан әрі нақтылай отырып, бұзушылықтарды жою тәсілдеріне сәйкес келмейтін әрекет ету актілерін таңдаңыз. Сәйкессіздік жағдайында сыбайлас жемқорлық тәуекелдері орын алатын ұқсас бұзушылықтары бар басқа актілермен салыстыруды ұмытпаңыз.

6. ҚСЖАЕАК-дан ІМАД жүргізген тексерулер тізімін сұрату (немесе «Тексерулер субъектілері мен объектілерінің бірыңғай тізілімі» АЖ-дан алдырту).

7. ІМАД камералдық бақылауының барлық материалдары бойынша қабылданатын шаралардың толықтығын зерттеп, оларды қолданудың даулы практикасының фактілеріне және оған ықпал еткен себептерді анықтауға назар аудару қажет.

Көрсетілген мәліметтерді зерделегеннен кейін талдау нәтижелері жинақталады және шешім қабылданады:

- қадағалау актісін енгізу туралы;
- уәкілетті органның қызметіне тексеру тағайындау туралы.

Үшінші қадам.

Прокурорлық тексеру тағайындалған жағдайда келесідей іс-шаралар ұсынылады:

1. тексеру актілері (аудит және камералдық бақылау бойынша) зерделенеді, олар бойынша мемлекеттік аудиторлардың объективтілігін, жан-жақтылығы мен толықтығын қамтамасыз ету тұрғысынан құқықтық баға беріледі;

2. мемлекеттік аудит органдарын тексеру барысында қамтылмаған және жіберілген бұзушылықтардың тізбесі жасалады;

3. бұл бұзушылықтардың себептері мен жағдайлары анықталады;

4. оларға қатысы бар, егжей-тегжейлі сұралатын адамдардың шеңбері анықталады;

5. залал сомасы анықталады;

6. лауазымды тұлғалардың іс әрекеттерінде қылмыстық және әкімшілік құқық бұзушылық белгілерінің болуына баға беріледі;

7. қажет болған жағдайда тапсырыс берушінің не өнім берушінің қызметінде жоспардан тыс тексеру басталады және жүргізіледі;

Анықтама: «Прокуратура туралы» ҚР Конституциялық Заңының 18-бабының 2-тармағына сәйкес Президенттің және Бас Прокурордың тапсырмалары не онымен келісім бойынша заңдылықтың сақталуын (шаруашылық жүргізуші субъектілердің қызметінде) тексеруді тағайындау және жүргізу үшін негіз болып табылады.

8. облыс прокуратурасына ІМАД маманын тарту қажеттілігі туралы қызметтік жазба жіберіледі (талап жобасымен);

9. өзге де іс-шаралар жүзеге асырылуда.

Төртінші қадам.

Тексеру нәтижелерін қорытындылау және кінәлі адамдарды жауапкертылыққа тарта отырып, анықталған заң бұзушылықтарды жою жөнінде шаралар қабылдау.

Қылмыстық құқық бұзушылық белгілері болған жағдайда (баптар 189, 190, 361, 362, 364, 365, 369, 370 371 Қылмыстық кодекстің) материалдары АЕК-да тіркелгеннен кейін сотқа дейінгі тергеп-тексеру жүргізу үшін құқық қорғау органдарына беріледі.

Қалған жағдайларда заң бұзушылықтарды жою туралы ұсыныстар енгізіледі:

- мемлекеттік аудит органдарына (әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекстің 207-бабы бойынша сатып алуды ұйымдастырушылар мен тапсырыс берушілерді жауапкершілікке тарту, бұзылған құқықтарды қалпына келтіру және келтірілген залалды өтеу туралы талап қою үшін);

- жоғары тұрған органға не жоғары тұрған лауазымды адамға.

ҚОРЫТЫНДЫ

Сатып алу тиімділігінің негізгі факторларының бірі сатып алу қызметінің барлық кезеңдерінің ақпараттық ашықтығы.

Бұл идеяны жүзеге асыруға болады, егер бюджеттік шот тек шынымен қажеттілер сатып алынатын болса, ал сатып алынған өнім немесе жұмыс тиісті сапада және қолайлы бағада болады.

Мемлекеттік сатып алулардың ақпараттық ашықтығынсыз бұған қол жеткізу мүмкін емес. Мемлекеттік тапсырыстар туралы қолжетімді ақпараттың арқасында мақсатты емес сатып алуларды олар жарияланғанға дейін де жедел анықтауға, мәлімделген бастапқы бағаларды және болашақ шарттың өзге де талаптарын талдауға, өнім берушіні таңдау кезінде заңның сақталуын қадағалауға, сондай-ақ шарттық міндеттемелердің тиісінше орындалуы туралы деректерді алуға болады.

Сондықтан IT-технологияларды енгізу арқылы мемлекеттік сатып алу жүйесін жетілдіру ұсынылады, оның негізгі мақсаты – өнім берушіні таңдау туралы шешім қабылдау кезінде адами факторды жою.

Тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуды дербес жүзеге асыратын ақпараттық жүйе сатып алу нысанасы туралы мәліметтердің толықтығын және бюджеттік және сатып алу процестерінің деректерінің байланыстылығын қамтамасыз ететін форматты-логистикалық бақылауға ие болуға тиіс.

Бұл өнім берушіні конкурстың жеңімпазы деп тану туралы рұқсат беру және шешім қабылдау кезеңдеріндегі бұзушылықтарды болдырмайды, бюджет қаражатының тиімді және ұтымды жұмсалыуына ықпал етеді.

Мемлекеттік сатып алу саласындағы бұзушылықтардың алдын алу және ескерту үшін қоғамдық бақылауды көздеу қажет.

Мысалы, Ресей Федерациясында азаматтарға, қоғамдық бірлестіктерге және заңды тұлғалардың бірлестіктеріне сатып алу саласындағы заңнаманың сақталуына қоғамдық бақылауды жүзеге асыру құқығы беріледі (келісім-шарт жүйесі туралы Федералдық Заңның 102-бабы).

Қоғамдық бақылау деп сатып алудың тәуелсіз мониторингі және сатып алудың тиімділігін бағалау, оның ішінде сатып алуды жүзеге асыруды және келісімшарттарды орындау нәтижелерін бағалау түсініледі.

Бұзушылықтар анықталған жағдайда, қоғам өкілдері сатып алуларға дау айтуы мүмкін.

Аталған институтты мемлекеттік сатып алудың ұлттық жүйесіне енгізу тапсырыс берушілердің тәртібін арттырып, сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайтуы мүмкін.

Бұл әдістеме бастапқыда белгіленген мақсаттарға қол жеткізуге және қадағалау қызметінде қойылған міндеттерді шешуді қамтамасыз етуге мүмкіндік беретінін атап өтеміз.

Ұсынылған ұсыныстарды прокуратура органдарының жас қызметкерлері нормашығармашылық және құқық қолдану практикасында пайдалана алады.

Жұмыста пайдалану үшін қосымшада ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті органның прокуратура органдарымен тексеруге қатысу үшін мамандарды бөлу бөлігінде өзара іс-қимыл Регламенті, тексеру жүргізу/қорытынды беру үшін маман бөлу туралы талаптың үлгісі, тексеру жүргізу туралы қаулы, прокурорлық қадағалау актілерінің үлгілері ұсынылған.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының «Прокуратура туралы» 2022 жылғы 5 қарашадағы №155-VII ҚРЗ Конституциялық заңы
2. «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2023 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауы
3. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы 2014 жылғы 5 шілдедегі №235-V кодексі
4. «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 4 желтоқсандағы № 434-V заңы
5. «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 12 қарашадағы № 392-V заңы
6. «Соттардың Мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2021 жылғы 21 сәуірдегі № 4 нормативтік қаулысы
7. Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 11 желтоқсандағы № 648 бұйрығымен бекітілген «Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидалары»
8. Қазақстан Республикасы Қаржы министрімен 2015 жылғы 28 желтоқсандағы №694 бекітілген «Мемлекеттік сатып алу саласында тізілімдерді қалыптастыру және жүргізу қағидалары»
9. Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 30 қарашадағы № 598 бұйрығымен бекітілген «Камералдық бақылауды жүргізу қағидалары»
10. Премьер-Министр орынбасарының - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің Қазақстан Республикасының 2023 жылғы 20 маусымдағы № 225 бұйрығымен бекітілген «Қазақстан Республикасының мүгедек адамдардың қоғамдық бірлестіктерінен және (немесе) Қазақстан Республикасының мүгедек адамдардың қоғамдық бірлестіктері құрған, тауарларды өндіретін және (немесе) жеткізетін, жұмыстарды орындайтын, қызметтер көрсететін ұйымдардан сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің жекелеген түрлерінің тізбесі»
11. Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2022 жылғы 18 қаңтардағы № 46 бұйрығымен бекітілген «Мемлекеттік сатып алу рейтингтік-балдық жүйені пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі»
12. Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Қаржы министрінің 2023 жылғы 20 маусымдағы № 686 бұйрығымен бекітілген «Ерекше тәртіпті қолдана отырып, мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидалары»
13. Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2022 жылғы 20 қаңтардағы №60 бұйрығымен бекітілген «Сараптама комиссиясын не сарапшыны тарту қажет болатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі»

14. Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары – Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2019 жылғы 28 ақпандағы № 156 бұйрығымен бекітілген «Мемлекеттік сатып алу екі кезеңдік рәсімдерді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі»

15. Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары - Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2019 жылғы 31 мамырдағы № 521 бұйрығымен бекітілген «Мемлекеттік сатып алу алдын ала біліктілік іріктеумен конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі»

16. Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2022 жылғы 17 қаңтардағы № 44 бұйрығымен бекітілген «Негіздемелік келісімді пайдалана отырып, мемлекеттік сатып алу конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі»

17. Қазақстан Республикасы Премьер-Министрі орынбасарының - Қаржы министрінің 2022 жылғы 28 қарашадағы № 1203 бұйрығымен бекітілген «Сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің өмірлік циклінің құнын есептеуді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен мемлекеттік сатып алу жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі»

18. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 6 мамырдағы № 638 қаулысымен бекітілген «Биржалық тауарлардың тізбесі»

19. Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 30 қарашадағы № 598 бұйрығымен бекітілген «Камералдық бақылау жүргізу қағидаларын бекіту туралы»

20. Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2014 жылғы 4 желтоқсандағы № 540 бұйрығымен бекітілген «Бюджетті атқару және оған қасалық қызмет көрсету Қағидалары»

ҚОСЫМША

«УТВЕРЖДАЮ»
 Заместитель
 Генерального Прокурора
 Республики Казахстан

Ж.Ж. Умиралиев
 «23» декабря 2022г.

«УТВЕРЖДАЮ»
 Председатель Комитета
 внутреннего государственного аудита
 Министерства финансов
 Республики Казахстан

Е.Т. Мынжасаров
 «22» декабря 2022г.

РЕГЛАМЕНТ

взаимодействия уполномоченного органа по внутреннему государственному аудиту
 с органами прокуратуры в части выделения специалистов для участия в проверке
 соблюдения законности, проведения проверки, дачи заключения и обмена информацией

1. Общие положения

1. Настоящий Регламент определяет процедуру взаимодействия между Генеральной прокуратурой, Комитетом внутреннего государственного аудита Министерства финансов (далее – Уполномоченный орган) и их территориальными подразделениями в части выделения специалистов к участию в проверке соблюдения законности, проведения проверки, дачи заключения и обмена информацией.

2. Регламент основан на принципе достоверности и законности.

3. Направляемые в Уполномоченный орган запросы, требования и постановления о выделении специалиста для дачи заключения должны быть обоснованными, законными и содержать ссылку на законодательство Республики Казахстан.

2. Проведение проверки и выделение специалиста по инициативе органов прокуратуры

4. Проведение проверки и выделение специалиста по инициативе органов прокуратуры:

1) требования прокурора о производстве проверки и выделении специалиста для дачи заключения (установленной формы согласно Приложению к настоящему Регламенту) в соответствии с подпунктами 6), 7) пункта 1 статьи 10 Конституционного закона «О прокуратуре» направляются в Уполномоченный орган главными военным, транспортным прокурорами, прокурорами областей, приравненными к ним прокурорами и их заместителями по согласованию с отделом надзора за соблюдением финансового законодательства 3-Службы Генеральной прокуратуры;

2) уполномоченный орган, получив соответствующие требования, в течение 5 (пяти) рабочих дней письменно уведомляет о дате проведения проверки, выделении специалиста либо отказе с обоснованием объективных причин;

3) по результатам аудита заключение специалиста оформляется по форме, утвержденной приказом председателя Комитета внутреннего государственного аудита «Об утверждении формы заключения государственного аудитора, привлеченного для участия в проверке в качестве специалиста» от 24.06.2016г. №64.

3. Передача материалов государственного аудита

5. Материалы аудита передаются в органы прокуратуры:

1) на основании требования и постановления должностного лица органа прокуратуры, осуществляющего досудебное расследование;

2) при поступлении запроса органов прокуратуры;

6. При наличии в материалах, принимаемых уполномоченным органом по результатам государственного аудита, признаков уголовных правонарушений в действиях должностных лиц объектов государственного аудита, передача материалов с соответствующими аудиторскими доказательствами в органы уголовного преследования осуществляется через территориальные органы прокуратуры при неисполнении или ненадлежащем исполнении предписания Уполномоченного органа.

Передача материалов для принятия процессуального решения осуществляется после соблюдения объектами аудита апелляционного и судебного порядка урегулирования споров, а также объектами аудита с лицами, права которых затронуты аудиторскими мероприятиями в судебном порядке.

7. Передача материалов аудита осуществляется посредством электронных систем документооборота или в бумажной копии почтовой связью.

Материалы аудита, содержащие сведения, составляющие государственные секреты, направляются с соблюдением требований законодательства о государственных секретах.

В случае большого объема материалов аудита допускается направление приложений к сопроводительному письму только на бумажных носителях.

8. Каждый материал аудита направляется отдельным сопроводительным письмом, в котором указывается краткое описание нарушения.

9. Материалы аудита содержат:

1) копию предписания Уполномоченного органа, подписанного уполномоченным лицом;

2) извлечение либо копию аудиторского отчета с приобщенными документами, подтверждающими зафиксированные в нем факты нарушений, которые являются неотъемлемой частью аудиторского отчета;

3) копии возражений, заключения Департамента апелляции по внутреннему государственному аудиту Министерства финансов (при их наличии), а также аудиторские доказательства, указывающие на признаки уголовного правонарушения.

10. При наличии не приобщенных к аудиторскому отчету документов, относящихся к выявленному факту, их копии, заверенные Уполномоченным органом, приобщаются к передаваемым материалам аудита.

11. Материалы аудита, запрашиваемые органами прокуратуры, направляются Уполномоченным органом в соответствии с требованиями статьи 34 Уголовно-процессуального кодекса в течение 3 (трех) рабочих дней с момента поступления письменного запроса и регистрации его в электронных системах документооборота.

В случае большого объема запрашиваемых материалов аудита допускается продление срока Уполномоченным органом, о чем сообщается в письменной форме.

**Руководителю Департамента
внутреннего государственного аудита**
(наименование территориального уполномоченного органа,
Ф.И.О. руководителя)

ТРЕБОВАНИЕ

в порядке п.п.6) п.1 ст.10 / п.п.7) п.1 ст.10
Конституционного закона «О прокуратуре»
о производстве проверки /
выделении специалиста для дачи заключения

Основание направления требования: _____
(обращение, поручение, проверка, анализ и др.)

Объект проверки: _____
(наименование, руководитель, БИН и адрес)

Вопрос проверки: _____

Период проверки: _____

Срок проверки: _____

Контактное лицо прокуратуры: _____
(Ф.И.О, должность, телефон)

Приложение: _____
(копия обращения, поручения и иные материалы, имеющие отношение к проверке)

**Ф.И.О., должность
уполномоченного лица прокуратуры**

«СОГЛАСОВАНО»
(Ф.И.О., должность сотрудника
отдела надзора за соблюдением
финансового законодательства
3-Службы Генеральной прокуратуры)

**ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БАС ПРОКУРАТУРАСЫ**

**ГЕНЕРАЛЬНАЯ
ПРОКУРАТУРА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

010000, Астана қаласы, Мәңгілік Ел даңғылы, 14
төл: 8 (7172) 71 28 68, факс: 8 (7172) 30 18 65
www.prokurator.gov.kz

010000, город Астана, проспект Мәңгілік Ел, 14 төл.:
8 (7172) 71 28 68, факс: 8 (7172) 30 18 65
www.prokurator.gov.kz

12.10.2023 № 2-010336-23-81440

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

о производстве проверки

город Астана

«__» октября 2023 года

Заместитель Генерального Прокурора Республики Казахстан Умиралиев Ж.Ж., во исполнение п.5 Плана работы Генеральной прокуратуры на 4-квартал 2023 года, руководствуясь статьей 83 Конституции и статьями 10, 17, 18, 26 и 37 Конституционного закона «О прокуратуре»,

ПОСТАНОВИЛ:

1. Провести проверку соблюдения бюджетного законодательства, законодательства о государственных закупках и противодействии коррупции в деятельности РГУ «Министерство финансов Республики Казахстан» (г. Астана, пр. Мәңгілік Ел, 8, БИН: 201040000013) за 2022 год и истекший период 2023 года.

2. Производство проверки поручить помощнику Генерального Прокурора Жунусову Е.Т., прокурору Управления 3-Службы Генеральной прокуратуры Аукатову А.М., заместителю начальника Управления прокуратуры Павлодарской области Байсакову А.К., прокурору Управления прокуратуры Северо-Казахстанской области Конуратову А.Б., заместителю военного прокурора Восточного региона Дюсенову А.С. и прокурору Отдела прокуратуры района «Сарыарқа» г.Астана Абилкасимову К.У.

3. Проверку начать с «__» октября 2023 года.

4. С настоящим постановлением ознакомить руководителя проверяемого субъекта, предупредив об уголовной ответственности за воспрепятствование деятельности прокурора и неисполнение его законных требований, предусмотренной статьей 381 Уголовного кодекса, разъяснить право на обжалование действий, проверяющих Генеральному Прокурору или в суд в порядке статьи 43 Конституционного закона «О прокуратуре».

**Заместитель
Генерального Прокурора
Республики Казахстан**

Ж. Умиралиев

АСТАНА ҚАЛАСЫНЫҢ
ПРОКУРАТУРАСЫ

ЕСІЛ АУДАНЫНЫҢ
ПРОКУРАТУРАСЫ

ПРОКУРАТУРА
АСТАНЫ

ПРОКУРАТУРА
РАЙОНА ЕСІЛЬ

010000, Астана қаласы, Қабалбай
батыр дауысы, №31 үй, ес. 8 (7172)
71-20-85, 8 (7172) 71-20-84, факс 8 (7172) 71-20-99
www.astana.prokuror.kz

010000, город Астана, проспект
Кабалбай батыра, дом №31, ес. 8 (7172)
71-20-85, 8 (7172) 71-20-84, факс 8 (7172) 71-20-99
www.astana.prokuror.kz

19.01.2023 № 2-16-23-00318

**Руководителю
Департамента внутреннего
государственного аудита
по городу Астана
Кавкитаеву А.К.**
улица М.Ауезова, 14
город Астана
010000

Представление об устранении нарушений законности

Проводимым прокуратурой района анализом соблюдения законодательства о государственных закупках государственными учреждениями города (в т.ч. квазигосударственного сектора), установлены отдельные нарушения законодательства, требующие принятия незамедлительных мер к их устранению и привлечению виновных лиц к установленной законом ответственности.

В соответствии со ст.5 Закона Республики Казахстан «О государственных закупках» (далее – Закон), процесс государственных закупок включает в себя:

- 1) разработку и утверждение годового плана государственных закупок (предварительного годового плана государственных закупок);
- 2) выбор поставщика и заключение с ним договора о государственных закупках;
- 3) исполнение договора о государственных закупках.

На основании соответствующего бюджета (плана развития), выделенных денег из Фонда поддержки инфраструктуры образования в соответствии с законодательством Республики Казахстан или индивидуального плана финансирования заказчик разрабатывает и утверждает годовой план государственных закупок в порядке и форме, которые определены правилами осуществления государственных закупок.

Годовой план государственных закупок (предварительный годовой план государственных закупок) должен содержать следующие сведения:

- 1) идентификационный код государственной закупки;
- 2) номенклатуру товаров, работ, услуг согласно справочнику, включая суммы, выделенные для осуществления государственных закупок, без учета налога на добавленную стоимость;

- 3) способ и сроки осуществления государственных закупок;
- 4) планируемые сроки и место поставки товаров, выполнения работ, оказания услуг;
- 5) планируемые сроки поставки товаров, выполнения работ, оказания услуг в соответствии с графиком и разбивкой по годам в пределах выделенных и предусмотренных сумм на каждый финансовый год в случаях, предусмотренных статьей 43 настоящего Закона;
- б) условия осуществления государственных закупок в соответствии со статьей 51 настоящего Закона.

При составлении годового плана государственных закупок (*предварительного годового плана государственных закупок*) заказчик **обязан разделить товары, работы, услуги на лоты по их однородным видам** и месту их поставки (*выполнения, оказания*).

Не допускается утверждение (*уточнение*) годового плана государственных закупок в объеме, не соответствующем бюджету (*плану развития*), выделенным деньгам из Фонда поддержки инфраструктуры образования в соответствии с законодательством Республики Казахстан или индивидуальному плану финансирования в совокупности по спецификам экономической классификации (*статьям расходов*), по которым требуется заключение договоров о государственных закупках.

Как показал анализ, эти требования законодательства отдельными государственными учреждениями не соблюдаются.

Так, 30 декабря 2022 года ГУ «Управление государственных закупок города Астаны» (*далее – организатор*), по заявке ГУ «Управление охраны окружающей и природопользования города Астаны» (*далее – заказчик*), методом открытого конкурса разместило объявление №8874653-1 по приобретению работ «Содержание зеленых насаждений» на общую сумму **3 539 587 500** тенге на 2023-2025 гг.

Изучением конкурсной документации установлено, что Заказчик возлагает на поставщика обязательства по выполнению нескольких различных видов работ, услуг, поставки товаров **под одним лотом** (2023г. – 36 разделов, 2024г. – 33 раздела, 2025г. – 32 раздела), что **прямо запрещено нормами законодательства** (*нарушение п.5 Закона, п.13 Правил осуществления государственных закупок, утвержденных приказом Министра финансов Республики Казахстан №648 от 11 декабря 2015 года*).

Во-первых, работы, товары и услуги, отраженные в конкурсной документации, не входят в перечень работ по текущему содержанию зеленых насаждений.

Согласно п.11 Правил содержания и защиты зеленых насаждений на территории города Нур-Султана, утвержденных решением маслихата города Нур-Султана №537 от 30 сентября 2020 года, следует, что содержание зеленых насаждений включает в себя только **9 видов работ**:

- 1) посадка зеленых насаждений;
- 2) рыхление почвы с устройством приствольных лунок, побелка деревьев, стрижка живой изгороди, поднятие штамба у деревьев, удаление поросли;
- 3) устройство цветников, газонов, прополка сорняков, покос травы, укрытие роз в зимний период;
- 4) полив зеленых насаждений на протяжении всего вегетационного периода, в летнее время полив осуществляется два раза в неделю;
- 5) формирование кроны;
- 6) омолаживание;

7) внесение удобрений;

8) борьба с вредителями и болезнями зеленых насаждений;

9) санитарная обрезка аварийных, сухостойных, перестойных деревьев и кустарников.

В нашем же случае, в конкурсной документации, помимо работ утвержденных решением маслихата, имеются следующие виды работ/услуг/товаров: **Раздел 16** – Защита лесов в «зелёной зоне» от порубок, повреждений и возгораний (услуги охраны); **Разделы 17, 18, 19, 20** – Противопожарные мероприятия (услуги охраны); **Раздел 24** – Установка и изготовление экологических, лесохозяйственных противопожарных знаков (товар/услуга); **Раздел 25** – Изготовление, доставка, замена и установка каркасов баннеров и баннеров (товар/услуга); **Раздел 26, 27** – Установка и содержание лесных квартальных столбов (товар/работа); **Раздел 28** – Изготовление и установка запрещающих шлагбаумов (товар/услуга); **Раздел 30** – Устройство временных грунтовых дорог (работа).

Более того, эти разделы вовсе не являются однородными и не являются комплексом взаимосвязанных работ/услуг, что нарушает принципы и нормы законодательства о государственных закупках.

Во-вторых, по мере завершения конкурсных процедур, **Заказчику предстоит заключить договор** о государственных закупках с Поставщиком на выполнение работ на последующие **3 года** (превышает текущий финансовый год), который противоречит требованиям бюджетного законодательства.

В соответствии с п.165 Правил исполнения бюджета и его кассового обслуживания, утвержденных Приказом Министра финансов Республики Казахстан №540 от 4 декабря 2014 года, заключение государственным учреждением договора, срок действия которого превышает текущий финансовый год, допускается в случаях:

- ✓ заключения договора (контракта) в рамках договора о займе/гранте;
- ✓ заключения договоров в рамках реализации бюджетных программ развития;

- ✓ заключения договоров в рамках реализации текущих бюджетных программ, предусматривающих приобретение активов и других товаров, длительность технологического срока изготовления которых обуславливает их поставку в следующем (последующие) финансовом году (годы), услуг со сроком оказания более одного финансового года в случаях, установленных законодательством Республики Казахстан о государственных закупках;

- ✓ заключения договоров в рамках проведения мероприятий за счет средств резерва Правительства Республики Казахстан, со сроком реализации более одного финансового года;

- ✓ заключения договоров на страхование гражданско-правовой ответственности владельцев автотранспортных средств, страхование гражданско-правовой ответственности перевозчика перед пассажирами и на приобретение периодической печати.

Очевидно, что текущее содержание «Зеленого пояса» города Астаны, не подпадает под указанные исключительные случаи.

Таким образом, размещение объявления №8874653-1 по приобретению работ «Содержание зеленых насаждений» на общую сумму **3 539 587 500** тенге на 2023-2025 гг. осуществлено неправомерно.

Указанные нарушения стали возможны в результате ненадлежащего выполнения служебных обязанностей ответственными должностными лицами государственных учреждений города.

Причиной тому служит непринятие требуемых мер к организации работы подчиненных со стороны руководства.

На основании изложенного, руководствуясь ст.ст.5, 20, 49 Закона Республики Казахстан «О государственных закупках», ст.36 Конституционного закона Республики Казахстан «О прокуратуре», ст.83 Конституции Республики Казахстан,

ПРЕДЛАГАЮ:

1. Рассмотреть настоящее представление и принять комплекс мер направленных на устранение вышеуказанных нарушений, для чего:

- провести камеральный контроль объявления №8874653-1 по приобретению работ «Содержание зеленых насаждений» на общую сумму **3 539 587 500** тенге;

- по итогам камерального контроля, рассмотреть вопрос о направлении уведомления об устранении нарушений законности и отмены объявления №8874653-1 по приобретению работ «Содержание зеленых насаждений» на общую сумму **3 539 587 500** тенге;

2. О времени и месте рассмотрения представления необходимо уведомить прокуратуру района не позднее трех рабочих дней до дня рассмотрения представления.

3. О результатах рассмотрения представления и принятых мерах необходимо сообщить в прокуратуру района **не позднее 27 января 2023 года**, с приложением подтверждающих материалов.

Прокурор района

Е. Әбдіров

**ШЫМКЕНТ ҚАЛАСЫНЫҢ
ПРОКУРАТУРАСЫ**
**АБАЙ АУДАНЫНЫҢ
ПРОКУРАТУРАСЫ**

**ПРОКУРАТУРА
ГОРОДАШЫМКЕНТА**
**ПРОКУРАТУРА
АБАЙСКОГО РАЙОНА**

160012, Шымкент қаласы, Республика даңғылы, 6
тел.: 8 (7252) 33-85-50, тел/факс: 33-87-14
www.shymkent.prokuror.gov.kz

160012, город Шымкент, проспект Республики, 6
тел.: 8 (7252) 33-85-50, тел/факс: 33-87-14
www.shymkent.prokuror.gov.kz

14.03.2023 № 2-12-23-01205

**Шымкент қаласы
Абай ауданының әкімі
Б.Пармановқа**

ҰСЫНУ

заң бұзушылықтарды жою туралы

Аудан прокуратурасы жергілікті атқарушы органмен «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі-Заң) сақталуына талдау жүргізіп, заңдылықты бұзушылықтардың орын алғанын анықтады.

Заңның 9-бабына сәйкес, мемлекеттік сатып алуға әлеуетті өнім берушілердің қатысуын шектейтін және негізсіз күрделендіретін, сондай-ақ тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу туралы шарт бойынша міндеттемелерді орындау қажеттігінен тікелей туындамайтын біліктілік талаптарын белгілеуге жол берілмейді.

Сонымен қатар, Заңның 21-бабының 3-тармағына сай, Конкурстық құжаттамада осы Заңда көзделмеген жағдайларда, әлеуетті өнім берушілер санының шектелуіне алып келетін мемлекеттік сатып алу талаптарын белгілеуге тыйым салынатындығы көрсетілген.

Дегенмен, «Шымкент қаласының Абай ауданы әкімі аппараты» мемлекеттік мекемесі (бұдан әрі-Мекеме) тарапынан «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 4, 9, 21, 22-баптарының талаптарын бұза отырып, конкурстық құжаттамаға осы Заңда көзделмеген жағдайларда, әлеуетті өнім берушілер санының шектелуіне алып келетін негізсіз артық талаптардың қойылуына жол берілгендігі анықталды.

Нақтырақ айтқанда, 08.03.2023 жылы мекеме ұйымдастырушы ретінде мемлекеттік сатып алу веб-порталына №9500000-1 «Согласно конкурсной документации» атауымен 15 лоттан тұратын «Абай ауданының аумағын ойын элементтерімен жабдықтау» жұмыстарын ашық конкурс тәсілімен жалпы сомасы 309 812 134 теңгеге мемлекеттік сатып алуға хабарландыру жарияланған.

Конкурстық құжаттаманың техникалық ерекшеліктерінің 5.1. және 5.2. тармақтарына сәйкес, «жұмыстарды орындау үшін әлеуетті өнім берушіде ойын элементтерімен жабдықтау жұмыстары бойынша арнайы техника, автокөлік құралдары, жабдықтар, материалдар және білікті мамандар мен еңбек ресурстары сметалық есеп бойынша конкурстық құжаттаманың біліктілік талаптарына,

сондай-ақ жұмыстар сметалық құжаттамаға сәйкес орындалуы тиіс» деген талаптар қойылған.

Алайда конкурстық құжаттаманың қосымша файлдар ұяшығында атқарылатын жұмыстардың сметалық құжаттамасының мөрі басылмаған және бекітілмеген.

Осы сметалық құжаттамада атқарылатын жұмыс түрлері (локальная смета) және қолданылатын материалдар мен техникалар қарастырылған.

Сметалық құжаттамада қарастырылған техникалар тізімі конкурстық құжаттаманың 6-қосымшасы болып табылатын (Құрылыспен байланысты емес жұмыстарды мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде әлеуетті өнім берушіге қойылатын біліктілік талаптары (Тапсырыс беруші толтыралы) біліктілік талаптарында көрініс тапқан.

Аталған біліктілік талаптарында осы конкурста сатып алынатын жұмыстарда мүлдем қолдануға жатпайтын 28м кем емес телескопиялық әуе платформасы талап етілген.

Осыған ұқсас, сметалық құжаттамаларда «Эмульсиялық жол битумы мен «Мұнай жолындағы сұйық битум» материалдары қарастырылғанымен, аталған құрылыс материалдарымен атқарылатын жұмыс түрлері мүлдем көзделмеген, сәйкесінше сметалық құжаттама мен конкурстық құжаттаманың 6-қосымшасында «Жылжымалы битум қазандықтары, 2000 л кем емес» техникасы негізсіз талап етілген.

Сонымен бірге, сметалық құжаттамада жол төсемі (покрытия из брусчатки), құм астындағы және тегістеуіш негіздердің қабаттарын құру жұмыстары қарастырылған, бірақ топырақтың тығыздалуы жұмыстарына үш бірдей катоктар (катки дорожные), атап айтқанда «жұмыс салмағы 1,5 тен 1,6 т дейін үлкен өлшемдегі өздігінен жүретін тандемдік жол роликтері», «3,9-дан 4,1-ге дейінгі жұмыс салмағымен біріктірілген өздігінен жүретін жол роликтері» және «Жұмыс салмағы 5,9 дан 6,1 т дейін үлкен габаритті өздігінен жүретін тандемдік жол роликтері» артығымен талап етілген.

Мағыналас заң бұзушылықтар 08.03.2023 жылы мемлекеттік сатып алудың веб-порталында жалпы сомасы 59 184 910 теңгеге жарияланған №9499959-1 «Согласно конкурсной документации» атауымен 5 лоттан тұратын «Абай ауданының аумағында ирригациялық арықтар төсеу жұмыстары», жалпы сомасы 61 325 666 теңгеге жарияланған №9499926-1 «Согласно конкурсной документации» атауымен 3 лоттан тұратын «Абай ауданының аумағында ашық спорт алаңшасымен жабдықтау жұмыстары» ашық конкурстары бойынша да орын алған.

Осылайша, мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушымен жалпы сомасы 430 322 710 теңгеге жарияланған 3 конкурстар бойынша заң бұзушылықтарға жол берілген.

Көрсетілген заң бұзушылықтар, аталған салаға жауапты лауазымды тұлғалардың тарапынан тиісті деңгейде бақылау-басшылықтың жасалмауынан, қызметтік міндеттеріне немқұрайлы қарауынан және ұйымдастыру жұмыстарының дұрыс жүргізілгендігі салдарынан орын алған.

Заңның 49-бабында мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы бұзған жағдайда Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылықтың туындайтындығы көрсетілген.

Жоғарыдағылардың негізінде, Қазақстан Республикасы Конституциясының 83-бабы мен «Прокуратура туралы» Конституциялық Заңының 36-бабын басшылыққа ала отырып,

ҰСЫНАМЫН:

1. Осы ұсынуды қарап, онда көрсетілген заңдылықты бұзушылықтарды, олардың орын алуына ықпал еткен жағдайлар мен себептерді жоюға және келешекте болдырмауға бағытталған шаралар қолдануды:

- ашық конкурс тәсілімен мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру туралы жарияланған №№9500000-1,9499959-1, 9499926-1 конкурстық құжаттамаларын заңнама талаптарына сәйкестендіруді;

- алдағы уақытта мемлекеттік сатып алу туралы заңының талаптарын дұрыс қолдануына бағытталған тиісті әдістемелік іс-шараларын жүргізуді.

2. Ұсынуда көрсетілген заңдылықты бұзушылықтардың орын алуына кінәлі лауазым иелерінің тәртіптік жауапкершіліктерін қарауды.

3. Ұсынудың қаралатын орны мен уақыты туралы аудан прокуратурасына күнтізбелік үш жұмыс күнінен кешіктірмей хабарлап, прокуратура қызметкерінің қатысуында талқылауды.

4. Ұсынудың қаралғаны жөнінде толық ақпаратты және қабылданған шаралар туралы растайтын құжаттардың көшірмелерін тіркей отырып аудан прокуратурасына заңда белгіленген мерзімде хабарлауды.

Абай ауданының прокуроры

Р.Бериков

орынд. Н.Турлыбаи
тел: 33-87-14